

Одговор Ђорђа Вукадиновића на текст Велимира Ђургуза Казимира "Похвала просташтву", Политика, 17.09.2009.

Да у последњем делу свог текста господин Велимир Ђургуз Казимир није покушао да буде духовит, заједљив и врцав („Навијачи, гледајте...“), ово би могла бити готово примерна полемика. Господин Казимир и ја очигледно нисмо истомишљеници, али то не би требало да буде препрека да се разговара.

Ја сам, пре свега, указао на једну, наизглед, ситну, али веома индикативну манипулацију, у којој је учествовала локална медијска и политичка елита. И запитао: "Ако нас, наиме, овако обмањују поводом релативно неважне ствари и догађаја којем је присуствовало најмање педесет хиљада непосредних сведока, можемо само претпоставити шта се све ради и како се манипулише онда када је сведока много мање, а улог много већи." Све друго је ту секундарно, укључујући и „Марсељезу“, звиждуке и аплаузе, сјајне француске фудбалере, бледуњавау игру Антићевих изабраника, па чак и поменуто, упадљиво и безброј пута демонстрирано полтронство домаћих политичких чимбеника.

Ствар је релативно једноставна и треба је рашчланити на оно што јесте и оно што није, или барем што не би смело да буде предмет спора. Ми се можемо разликовати око тога да ли је требало или није требало звиждати француској химни. (Узгред речено, ја и не тврдим да је ТРЕБАЛО звиждати, већ само да је и за те звиждуке било неких ваљаних разлога.) Али свеједно. Можемо имати различита мишљења око тога и она могу бити узрок и последица нашег политичког, културолошког и карактерног разликовања. И то је у реду. Ја не мислим да би господин Казимир МОРАО мислити исто што и ја када је у питању француска политика према Србији, њихов допринос НАТО бомбардовању, или звиждање као средство за изражавање протеста против француске политике и пропагандне кампање домаће власти. То је, у крајњој линији, питање моралног осећаја, такта и укуса. Ја само кажем да и став десетина хиљада присутних на стадиону, као и стотина хиљада оних пред телевизорима има право грађанстава и не сме бити аутоматски дисквалификован на начин на који је то учињено. А поготово не фалсификован причама о „шачици хулигана“ и „четрдесетдевет хиљада пристојних“ који су нам осветлали образ. (Моје очи, уши и разум ми кажу да је пре било обрнуто.)

Али, рекох, око оцене самог догађаја се можемо расправљати. Не бисмо се, међутим, смели разликовати око тога да ли је легитимно лагати и обмањивати јавност по питању елементарних чињеница. Да ли се звиждало? Јесте. Да ли су ти звиждуци били усамљени инцидент „малобројних примитиваца“? Нису. Да ли су медији покушали да прикрију и забашуре ту, по српски политички мејнстрим, непријатну чињеницу? Јесу. Да ли је то манипулација? Јесте. Да ли је то у реду? Није. Да ли је данима пре утакмице, превентивно, вођена једна прилично агилна, да не кажемо, агресивна кампања против звјздања химни гостујуће екипе? Јесте. Да ли је та кампања била успешна? Није. Да ли то сме бити разлог за обмањивање грађана о томе шта се догађало на стадиону? Не сме. То су ствари око којих у демократском и цивилизованом друштву не би смело бити разлике ни спора. Чињенице би требало да буду светиња (мада их није увек лако утврдити), а коментари слободни. Зато смо критиковали некадашњи систем комунистичког једноумља и зато се ваљда својевремено лупало у шерпе поводом лажних и тенденциозних прилога на државној телевизији.

Ово су два битно различита нивоа. Али нисам сигуран да господин Казимир схвата разлику међу њима, иако је баш она суштина модерног, демократског и, ако хоћете, либералног схватања политике и јавности. То је разлика између форме и садржине. Између принципа аутономије, достојанства и самопоштовања, и циничног, ад хок макијавелизма, по којем су сва средства допуштена, само ако воде узвишеном, божанском, револуционарном, националном или еврореформском циљу. И по коме, на пример, звиждање може да буде скандалозније од бруталног бомбардовања, противправног одузимања дела територије, обмањивања јавности и понизног извршавања изречених и неизречених налога пријатеља из иностранства.

Ово је суштина мог неспоразума са господином Казимиром, као и једним делом наше необољшевичке јавности, која је у међувремену навукла либералну и мондијалистичку одору. А што се тиче његових осталих тврдњи и благих инсинуација, само укратко. Уопште не мислим да је народ увек и априори у праву. А још мање мислим да су увек у праву навијачи. (Узгред, највише им замерам што су, под проблематичним изговором, а уз благослов дела – тада, опозиционе – политичке елите, својевремено ружно звиждали сопственој државној химни, као што замерам и држави што, након распада СФРЈ, није химну на време променила и тако ону лепу свесловенску песму заштитила од обешчашћивања и сачувала за неко друго време.)

Елем, није ми проблем да будем у мањини. Али не волим када ме убеђују да сам у мањини и онда када нисам. Не удварам се никоме, а камоли „примитивизму и просташтву као изразу исконског народног бића“. Али се, авај, врло добро сећам како су ти исти навијачи, и то много ратоборнији, агресивнији и „примитивнији“, годинама, од 9. марта па све закључно са 5. октобром, третирали као драгоцене саборци и добродошли

савезници, такорећи, ударна песница демократских снага и хероји демократских промена. А онда су, преко ноћи, постали „стока“ и „примитивци“ који нас брукају пред гостима у свечаној ложи „Маракане“. У коју, узгред речено, многи никада вероватно не би ни крочили да није било тих истих „примитиваца“ да за њих гутају сузавац и разбијају полицијске кордоне. А ко им је крив када нису схватили да је суштинска демократска промена (а можда чак и суштина демократије саме!?) у томе што, уместо „оних њихових“, сада „ми/наши“ медијски манипулишемо, обмањујемо, „крадуцкамо“ и седимо у почасним ложама.